

eksote

Ravitsemusavanne (PEG) hoito-ohje

potilaan kotihoito-ohje

www.eksote.fi

Sisällysluettelo

PEG-syöttöletku	3
PEG-letkun laitto	3
Kivun hoito	3
Ravitseminen	4
Puhtaus	5
Lääkkeet	5
Ihon hoito	5
Kiinnityslevy	6
Suun hoito	7
Ongelmatilanteet	7
Syöttöletkun tukkeutuminen	7
Syöttöletkun irtoaminen	8
Mahansisältöä vuotaa letkun juuresta	8
Pahoinvointi, oksentelu ja ripulointi, vatsakipu	8
Ummetus	8
Ravitsemusavanteen tarkkailu	9
Korvattavuus	9
Yhteystietoja	9
Letkun vaihto	10
ANNOSTELUOHJE - malli	11
PAINON SEURANTA - malli	12

PEG-syöttöletku

PEG on perkutaaninen endoskooppinen gastrostooma eli maha-laukkuun vatsanpeitteiden läpi viety syöttöletku. Sitä tarvitaan ravinnon saannin turvaamiseksi silloin, kun ruokailu normaalia reittiä ei onnistu riittävästi.

PEG-letkun laitto

- Ennen ja jälkeen toimenpiteen syömättä kuusi tuntia ja juomatta neljä tuntia.
- Ennen toimenpidettä annetaan antibiootit ja nesteytys suoneen.
- Ennen toimenpidettä teillä on halutessanne mahdollista saada esilääkitys, mikä tekee toimenpiteestä miellyttävämmän.
- Letku asetetaan kirurgian poliklinikalla.
- Toimenpiteessä syöttöletku viedään paikallispuudutuksessa vatsanpeitteiden läpi mahalaukkuun.
- Toimenpide kestää noin 15 minuuttia.
- Toimenpiteen jälkeen olette vuorokauden tarkkailtavana vuodeosastolla.

Kivun hoito

Syöttöletkun laitton jälkeiseen haavakipuun auttaa tavallinen särkylääke. Jos kipu ei helpota, tulee ottaa yhteys hoitavaan yksikköön.

Ravitsemus

PEG-letkun käyttö ei estä normaalia syömistä. Suun kautta voi syödä sen minkä pystyy. Letkuravinnon määrä suhteutetaan suun kautta syötyyn ruokamäärään.

Ravintona käytetään apteekista saatavia kliinisiä ravintovalmisteita ja vettä. Letkuun voi annostella pieniä määriä huoneenlämpöisiä juomia kuten kahvia, teetä, tai mehua. Ravintovalmisteen valinnassa ja päivittäisen ravintomäärän arvioinnissa auttaa ravitsemusterapeutti.

Ruokailtaessa ja puolen tunnin ajan sen jälkeen ollaan istuvassa tai puoli-istuvassa asennossa, voi myös seistä.

- Letkuun laitettavan nesteen tulee olla huoneenlämpöistä.
- Letku huuhdellaan aina ennen ja jälkeen ravinnon, juoman tai lääkkeen ottamista 20–50 ml:lla vettä.
- Vesi on tarpeen sekä nesteen saamiseksi, että letkun puhdistamiseksi.
- Teille suunniteltu ravintovalmistemäärä ja nestemäärä sekä niiden annosteluesimerkki ovat ohjeen lopussa.
- Paino punnitaan kerran viikossa, aamulla ennen ruokailua.
- Paino merkitään muistiin ohjeen lopussa olevaan painonseurantataulukkoon.
- Painon laskiessa ottakaa yhtyettä ravitsemusterapeuttiin.

Puhtaus

- Kädet pestään ennen letkuruokinnan aloittamista.
- Annosteluun käytettäviä välineitä (ruiskuja ja liittimiä) käsitellään kuten ruoka-astioita, ne pestään aina käytön jälkeen.
- Siirtoletkustot vaihdetaan kerran vuorokaudessa.
- Avaamattomat ravintovalmistepakkaukset säilytetään auringolta suojattuna huoneenlämmössä.
- Avatut pakkaukset säilyvät jääkaapissa vuorokauden.

Lääkkeet

- Lääkkeet voi annostella letkun kautta.
- Lääkkeet liuotetaan 10–20 ml:aan vettä ja annostellaan ruiskulla letkun kautta yksi lääke kerrallaan.
- Letku huuhdellaan lääkkeen annon jälkeen huolellisesti vedellä letkun tukkeutumisen estämiseksi.
- LÄÄKKEITÄ EI KOSKAAN SAA LAITTAA PALLOLLISESSA LETKUSSA TAI NAPISSA OLEVAAN VESIPALLON PORTTIIN, jossa merkintä BAL.

Ihon hoito

- Syöttöletkun juureen laitetaan harsotaitos, mikäli haava erittää.
- Syöttöletkun ympärillä ja kiinnityslevyn alla oleva ihoalue pestään ja kuivataan huolellisesti päivittäin.
- Suihkuun voi mennä vuorokauden kuluttua toimenpiteestä.

- Saunassa ja uimassa voi käydä viikon kuluttua toimenpiteestä, mikäli haava ei enää eritä (korkin tulee olla kiinni).
- Saunassa letku tulee suojata esim. pyyheliinalla, koska kuuma ilma voi haurastuttaa letkua.
- Ihon kunto tarkistetaan päivittäin.
- Päivittäinen letkun pyörittäminen estää kiinnikkeiden muodostusta sekä edistää kanavan muodostumista.

Kiinnityslevy

- Vatsanpeitteiden päällä oleva kiinnityslevy pidetään napakkana ihoa vasten kahden viikon ajan, jolloin kanava vatsanpeitteistä mahalaukkuun muodostuu.
- Tiivistys estää mahalaukun sisältöä pääsemästä vapaaseen vatsaonteloon.
- Kiristyksestä aiheutuvaan kipuun voitte ottaa tarvittaessa kipulääkettä.
- Mikäli teillä on kovaa kipua, ottakaa yhteys avannehoitajaan tai päivystyspoliklinikkaan.
- Kiinnityslevyä löysennetään 0,5 cm 3-7 vuorokauden kuluttua toimenpiteestä.
- Toinen kiinnityslevyn löysennys tehdään kahden viikon kuluttua ravintoletkun asentamisesta niin, että ravintoletku liikkuu vapaasti 0,5 cm ylös-alas -suunnassa.
- Myöhemmin kiinnityslevyn kireyttä säädellään sen löystymisen tai painonne muutosten mukaan.
- Nestemäärän tarkistus viikoittain, ei koske ensiletkua.

Suun hoito

Suun kuntoa on hyvä tarkkailla päivittäin. Niukka syöminen suun kautta vähentää syljen eritystä. Hampaiden reikiintymisriski lisääntyy, limakalvojen kunto huonontuu, ja suu altistuu infektioille.

Pehmeä hammasharja ja apteekista saatavat matalavaahtoiset hammastahnat ovat hyviä apuvälineitä suun hoidossa. Suun riittävä kostuttaminen vedellä, jääpalojen imeskeleminen sekä ksylitolipastillit ja -purukumi auttavat stimuloimaan syljeneritystä.

Apteekista on myös saatavana geelejä ja liuoksia suun kostutukseen. Myös huulten rasvaus kuuluu päivittäiseen suun hoitoon. Happamat ja makeat mehut saattavat aiheuttaa hampaiden reikiintymistä.

Ongelmatilanteet

Syöttöletkun tukkeutuminen

- Letkuun jäänyt ravinto ja lääkkeiden karstoittuminen saattavat aiheuttaa letkun tukkeutumisen.
- Letkua puristellaan sormin tukkeuman irrottamiseksi.
- Letkuun ruiskutetaan 10–20 ml lämmintä vettä, teetä tai hiilihapollista virvoitusjuomaa, odotellaan 10–20 min.
- Letku huuhdellaan vedellä välttäen kovaa painetta.

Syöttöletkun irtoaminen

- Kanava umpeutuu muutamassa tunnissa, joten siihen on välittömästi laitettava korvaava letku.
- Jos kotona ei ole varaletkua, työntäkää vanha letku takaisin kanavaan.
- Letkun irrottua ottakaa heti yhteys lähimpään terveyskeskukseen tai iltaisin ja viikonloppuisin keskussairaalan päivystyspoliklinikalle.

Mahansisältöä vuotaa letkun juuresta

- Vuoto voi johtua letkun väljyydestä.
- Tarkastakaa kiinnitysrenkaan kireys.
- Letkuravintoannoksen pienentäminen, tiputusnopeuden hidastaminen ja ruokailu kohoasennossa voi auttaa asiassa.

Pahoinvointi, oksentelu ja ripulointi, vatsakipu

- Ravintoliuosta laitetaan vähemmän kerrallaan, useammin ja hitaammin.
- Maitohappobakteerivalmisteita voi kokeilla, esim. kuiduton GEFILUS -juoma.

Ummetus

- Lisätkää nestemäärää ravintovalmisteen lisäksi.
- Tarvittaessa kuitupitoinen letkuravintovalmiste ja/tai ulostuslääke, esim. Laxoberon® tai Movicol®.

Ravitsemusavanteen tarkkailu

Punoitus, aristus, turvotus, kipu, märkäinen erityis tai verinen mahansisältö ovat merkkejä tulehduksesta.

Ottakaa yhteyttä hoitavaan lääkäriin tai yhteyshoitajaan.

Korvattavuus

Letkuravintovalmisteet ostetaan apteekista reseptillä. Ne kuuluvat Kela-korvauksen (65 %) piiriin niille, jotka tarvitsevat jatkuvaa päivittäistä letkuruokintaa. Korvauksen saamiseen tarvitaan lääkärin B-todistus, joka toimitetaan Kelan paikallistoimistoon. Saatte B-lausunnon perusteella uuden Kela-kortin, jossa on merkintä erityiskorvattavuudesta (504).

Letkuruokintaan tarvittavat välineet saatte sairaalan tai kunnan hoitotarvikejakelun kautta.

Yhteystietoja

Lähin terveystieteiden keskus _____

Keskussairaala:

Päivystyspoliklinikka 05 352 5743 tai 05 352 5744

Avannehoitaja, Ravitsemusterapeutti, Endoskopioiden
05 352 6000

Syöpäsairaanhoidon yksikkö 044 791 5353

Letkun vaihto

Ensiletkun minimi vaihtoväli on 4-6 viikkoa, maksimi yksi vuosi.

Toisen vaiheen letku (nesteellä täytetty pallollinen letku) vaihdetaan kolmen kuukauden välein tai tarvittaessa.

Letkun vaihto tapahtuu lähimmässä terveyskeskuksessa.

Teille on asennettu _____ ravintoportti.

Sen paksuus on _____ Fr.

Se on _____ cm pitkä.

Ravintoportti on asennettu (pvm) _____.

ANNOSTELUOHJE - malli

Ravintovalmiste: _____

Pvm	Vesi ml	Ravintovalmiste ml	Vesi ml
Klo			
Klo			
Klo			
Klo			
Klo			
Klo			
Yhteensä/ml			

Yhteensä vuorokaudessa lisäneste vettä _____ ml

Yhteensä vuorokaudessa ravintovalmistetta _____ ml

Nesteen kokonaismäärä vuorokaudessa yhteensä _____ ml

PAINON SEURANTA - malli

Pituus _____ cm, paino yleensä ollut _____ kg.

Paino letkun laittopäivänä ____ / ____ 20 ____ oli _____ kg.

Pvm	Paino kg	Pvm	Paino kg	Pvm	Paino kg